

Határozatok Tára

HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. június 2.¹

C-191/15. sz. ügy

**Verein für Konsumenteninformation
kontra
Amazon EU Sàrl**

(az Oberster Gerichtshof [legfelsőbb bíróság, Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Szerződésen kívüli kötelmi viszonyok — 864/2007/EK rendelet (»Róma II«) — Szerződéses kötelezettségek — 593/2008/EK rendelet (»Róma I«) — Fogyasztóvédelem — 93/13/EGK irányelv — A személyes adatok védelme — 95/46/EK irányelv — Jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás — 2009/22/EK irányelv — Határokon átnyúló elektronikus kereskedelem — Általános értékesítési feltételek — Jogválasztási kikötés — A vállalkozás székhelye szerinti tagállam jogának kijelölése — Jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás keretében az általános értékesítési feltételek tisztességtelenségének értékelése céljából az alkalmazandó jog meghatározása”

I – Bevezetés

1. A Verein für Konsumenteninformation (VKI) ausztriai székhelyű fogyasztóvédelmi szervezet az osztrák bíróságok előtt jogsértés megszüntetésére irányuló eljárást indított annak érdekében, hogy tiltsák meg a luxemburgi székhelyű Amazon EU Sàrl-nek az általános értékesítési feltételeiben található, állítólagosan tisztességtelen kikötések alkalmazását az Ausztriában lakóhellyel rendelkező fogyasztókkal szemben.

2. Ebben az összefüggésben az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) mindenekelőtt az e kikötések tisztességtelenségének ilyen eljárás keretében való vizsgálatára alkalmazandó jogot illetően tesz fel kérdést a Bíróságnak. Vajon e jogot a 864/2007/EK rendelet (a továbbiakban: „Róma II”-rendelet)² által előírt kollíziós szabályok alkalmazásával kell meghatározni, mivel a felperes szervezet a fogyasztók kollektív érdekeit kívánja megvédeni, a törvény által számára biztosított jog alapján, függetlenül bármilyen meghatározott szerződéses viszonytól? Vagy az ilyen vizsgálatra alkalmazandó jogot az 593/2008/EK rendelet (a továbbiakban: „Róma I”-rendelet)³ által előírt kollíziós szabályok alkalmazásával kell kijelölni, mivel a fogyasztók kollektív érdekeinek esetleges sérelme az utóbbiak és az alperes vállalkozás közötti szerződéses jogviszonyokból ered?

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II”) (HL L 199., 40. o.).

3 — A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) (HL L 177., 6. o.).

3. E bíróság ezt követően azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az elektronikus kereskedelem keretében kötött szerződésre alkalmazandó jogként az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti tagállam jogát kijelölő szerződéses kikötés tisztességtelen-e a 93/13/EGK irányelv⁴ értelmében.

4. A kérdést előterjesztő bíróság végül lényegileg azt szeretné megtudni, hogy a 95/46/EK irányelvet⁵ átültető melyik nemzeti jog alapján kell értékelni az olyan szerződéses kikötések jogszerűségét, amelyek személyes adatoknak az Amazon EU-hoz hasonló, a székhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban tevékenységet folytató elektronikus kereskedelmi vállalkozás általi kezelését írják elő.

II – Jogi háttér

A – Az uniós jog

1. A „Róma I”-rendelet

5. A „Róma I”-rendelet 1. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[e]zt a rendeletet szerződéses kötelezettségekre kell alkalmazni polgári és kereskedelmi ügyekben olyan helyzetekben, amikor különböző országok joga között kell választani [...]”.

6. E rendelet 3. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy „[a] szerződésre a felek által választott jog az irányadó”. Az említett rendelet 3. cikkének (5) bekezdése szerint „[a]z alkalmazandó jogra vonatkozó megállapodás létrehozására és érvényességére a 10., 11. és 13. cikk rendelkezéseit kell alkalmazni”.

7. Ugyanezen rendelet „Fogyasztói szerződések” című 6. cikke a következőket mondja ki:

„(1) Az 5. és 7. cikk sérelme nélkül egy olyan szerződésre, amelyet egy természetes személy üzleti vagy szakmai tevékenységén kívüli célra (»a fogyasztó«) kötött egy másik, az üzleti vagy szakmai tevékenysége gyakorlásának keretében eljáró személlyel (»a vállalkozó«), annak az országnak a joga az irányadó, ahol a fogyasztó szokásos tartózkodási helye található, feltéve, hogy a vállalkozó:

- a) üzleti vagy szakmai tevékenységét abban az országban folytatja, ahol a fogyasztó szokásos tartózkodási helye található; vagy
- b) minden más esetben ilyen jellegű tevékenységei ebbe az országba vagy az ezen országot is magában foglaló országokba irányulnak,

és a szerződés e tevékenységekkel kapcsolatos.

(2) Az (1) bekezdés ellenére, a felek a 3. cikknek megfelelően megválaszthatják az alkalmazandó jogot azon szerződésükre, amely megfelel az (1) bekezdés követelményeinek. A felek jogválasztása azonban nem eredményezheti azt, hogy a fogyasztót megfosztják az olyan rendelkezések által biztosított védelemtől, amelyektől – az (1) bekezdés alapján jogválasztás hiányában alkalmazandó jog értelmében – megállapodás útján nem lehet eltérni.

[...]”

4 — A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

5 — A személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

8. „Róma I”-rendelet 10. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy „[a] szerződés vagy valamely szerződési feltétel meglétét és érvényességét azon jog határozza meg, amely a szerződés vagy szerződési feltétel érvényessége esetében e rendelet alapján irányadó lenne”.

2. A „Róma II”-rendelet

9. 1. cikkének (1) bekezdése szerint a „Róma II”-rendeletet „a polgári és kereskedelmi ügyek területét érintő, olyan szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra kell alkalmazni, amelyek több állam jogához kapcsolódnak [...]”.

10. E rendelet 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha e rendelet másképp nem rendelkezik, a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezik, függetlenül attól, hogy mely országban következett be a kárt okozó esemény, valamint függetlenül attól, hogy ezen esemény közvetett következményei mely országban vagy országokban következnek be.

[...]

(3) Amennyiben az eset valamennyi körülménye alapján egyértelmű, hogy a jogellenes károkozás nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy, az (1) vagy (2) bekezdésben említettektől eltérő országhoz, akkor e másik ország jogát kell alkalmazni. Egy másik országgal fennálló nyilvánvalóan szorosabb kapcsolat alapulhat különösen a felek között már fennálló olyan jogviszonyon, így például szerződésen, amely szorosan kapcsolódik a szóban forgó jogellenes károkozáshoz.”

11. Az említett rendelet 6. cikkének (1) bekezdés szerint „[a] tisztességtelen versenyt megvalósító cselekményből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog azon ország joga, amelyben az a versenyviszonyokat vagy a fogyasztók kollektív érdekeit sérti vagy sértheti”.

12. Ugyanezen rendelet 12. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy „[a] szerződés megkötését megelőzően folytatott tárgyalásokból eredő olyan szerződésen kívüli kötelmi viszonyra, amely attól függetlenül létrejön, hogy a szerződés megkötésére ténylegesen sor került-e, azt a jogot kell alkalmazni, amely a szerződésre alkalmazandó, vagy amelyet a szerződésre annak megkötése esetén kellett volna alkalmazni”.

3. A 2009/22/EK irányelv

13. A 2009/22/EK irányelv⁶ 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a fogyasztóknak az I. mellékletben felsorolt irányelvekben foglalt kollektív érdekeinek védelmét célzó, a 2. cikkben említett jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokra vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket azért, hogy biztosítsa a belső piac zavartalan működését.

(2) Ennek az irányelvnek az alkalmazásában jogsértésnek minősül minden olyan cselekmény, amely ellentétes a tagállamok belső jogrendjébe átültetett, az I. mellékletben felsorolt irányelvekben foglalt rendelkezésekkel és sérti az (1) bekezdésben említett kollektív érdekeket.”

14. Ezen irányelv I. mellékletének 5. pontjában szerepel a 93/13 irányelv.

6 — A fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló, 2009. április 23-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 110., 30. o.).

15. Az említett irányelv 2. cikkének (2) bekezdése szerint az „nem érinti a nemzetközi magánjognak az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályait, azaz rendesen vagy annak a tagállamnak a jogát, ahol a jogsértést elkövették, vagy annak a tagállamnak a jogát, ahol a jogsértés kifejezi hatásait”.

16. Ugyanezen irányelv 3. cikke úgy határozza meg a „[jogsértés megszüntetésére irányuló] eljárásra feljogosított egységek” fogalmát, hogy az „bármely olyan testület vagy szervezet, melyet valamely tagállam jogának megfelelően hoztak létre, és amelynek jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy betartassa az 1. cikk rendelkezéseit [...]”.

4. A 93/13 irányelv

17. A 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése azt mondja ki, hogy „[e]gyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.”

18. Ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint „[a] 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ”.

19. Az említett irányelv 5. cikke a következőket mondja ki:

„Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. Ez az értelmezési szabály nem alkalmazandó a 7. cikk (2) bekezdésében említett eljárások vonatkozásában.”

20. Ugyanezen irányelv 7. cikkének szövege a következő:

„(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszközök olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzeti fogyasztóvédelmi jogszabályok szerint jogos érdekekkel rendelkező személyek vagy szervezetek eljárást kezdeményezzenek a vonatkozó nemzeti jogszabály értelmében bíróság vagy illetékes közigazgatási hatóság előtt annak megítélésére, hogy a fogyasztókkal kötendő szerződésekben általános használatra kidolgozott szerződési feltételek tisztességtelenek-e, valamint megfelelő és hatékony eszközökkel élnek azért, hogy megszüntessék az ilyen feltételek alkalmazását.

[...]”

21. A 93/13 irányelv I. melléklete a tisztességtelennek nyilvánítható kikötések példálózó felsorolását tartalmazza. E melléklet 1. bekezdésének q) pontja utal az olyan kikötésekre, amelyek „kizárják vagy gátolják a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában, vagy más jogorvoslati lehetőség igénybe vételében [...]”.

5. A 95/46 irányelv

22. A 95/46 irányelv 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A személyes adatok feldolgozására [helyesen: kezelésére] minden tagállam az ezen irányelvnek megfelelően elfogadott nemzeti rendelkezéseket alkalmazza, amennyiben:

a) az adatfeldolgozást [helyesen: adatkezelést] a tagállam területén az adatkezelő egy szervezete tevékenységeinek keretében végzik; amennyiben ugyanaz az adatkezelő több tagállam területén is letelepedett, meg kell tennie a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy szervezeteinek mindegyike megfeleljen az alkalmazandó nemzeti jog által megállapított kötelezettségeknek;

[...]”

B – *Az osztrák jog*

23. Az 1979. március 8-i Konsumentenschutzgesetz (fogyasztóvédelmi törvény, a továbbiakban: KSchG) 6. §-ának (3) bekezdése azt írja elő, hogy érvénytelen az az általános szerződési feltételekben vagy szerződési blankettán szereplő szerződéses rendelkezés, amely nem világos vagy nem érthető.

24. E törvény 13a. §-ának (2) bekezdése szerint az említett 6. §-a fogyasztó védelme érdekében a szerződésre alkalmazandó jogra tekintet nélkül alkalmazandó, ha a szerződés a vállalkozó vagy az általa e célra igénybe vett személyek Ausztriában folytatott, ilyen szerződések megkötésére irányuló tevékenységével összefüggésben jött létre.

III – Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

25. Az Amazon EU luxemburgi székhelyű elektronikus kereskedelmi társaság. E társaság írásbeli észrevételeiben kiemelte, hogy az Egyesült Államokban székhellyel rendelkező Amazon.com, Inc. társaság leányvállalata. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az a csoport, amelyhez az Amazon EU tartozik, nem rendelkezik telephellyel Ausztriában. E társaság ugyanakkor online adásvételi szerződéseket köt ausztriai lakóhellyel rendelkező fogyasztókkal, egy német nyelvű honlap révén (www.amazon.de).

26. A fogyasztókkal kötött adásvételi szerződések 2012 közepéig tartalmazták azokat az általános értékesítési feltételeket, amely kikötései közül tizenkettő képezi az alapeljárás tárgyát. Így különösen a 6., 9., 11. és 12. kikötés a következőképpen szól: „6. Az Amazon.de utánvétel esetén, valamint – ha indokolt – egyéb esetekben megvizsgálja és értékeli a megrendelők által közölt adatokat, és adatcserét folytat az Amazon-csoporton belüli egyéb vállalkozásokkal, gazdasági információs vállalkozásokkal és adott esetben a Bürgel Wirtschaftsinformationen GmbH & Co. KG-val [...]”

„9. Utánvétel fizetési mód választása esetén – a saját adatok mellett – valószínűségi értékeket használunk a hitelkockázat értékeléséhez, amelyeket a Bürgel Wirtschaftsinformationen GmbH & Co. KG-tól [...], valamint az informa Solutions GmbH-től [...] szerzünk be. [...] Az említett vállalkozásokat az Ön által közölt címadatok hitelesítéséhez is igénybe vesszük.”

„11. Ha a felhasználó úgy dönt, hogy az Amazon.de-n tartalmakat (például értékelést) helyez el, akkor az alapul szolgáló jog időtartamára időbeli és földrajzi szempontból korlátlan és kizárólagos engedélyt biztosít az Amazon.de számára a tartalmak bármilyen célú további – online és offline – felhasználására.”

„12. A luxemburgi jog alkalmazandó az áruk nemzetközi adásvételére vonatkozó ENSZ-egyezmény kizárásával.”

27. A VKI ausztriai székhelyű fogyasztóvédelmi szervezet, amely jogosult arra, hogy a 2009/22 irányelv 3. cikke alapján jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokat indítson. E szervezet a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) előtt meghagyás iránti kérelmet terjesztett elő a fent hivatkozott tizenkét kikötéssel szemben, valamint a meghagyás iránti kérelmének esetlegesen helyt adó ítélet közzététele iránti kérelmet. A VKI szerint e kikötések ellentétesek több osztrák törvénnyel, beleértve a KSchG-t és a Datenschutzgesetz-t (osztrák adatvédelmi törvény, a továbbiakban: DSG).

28. E bíróság a tizenkettőből tizenegy vitatott kikötés esetében helyt adott a keresetnek. A „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése alapján érvénytelenné nyilvánította a 12. kikötést, azzal az indokkal, hogy az alkalmazandó jog megválasztása nem eredményezheti azt, hogy a fogyasztót megfosztják a szokásos lakóhelyének jogszabályai által biztosított védelemtől. Az említett bíróság szerint a 6., 9. és 11. kikötésekben szereplő adatvédelmi rendelkezésektől eltekintve tehát a többi kikötés érvényességét az osztrák jog alapján kell elbírálni. Az említett rendelkezések érvényességét ezzel szemben a 95/46 irányelvnek megfelelően a luxemburgi jog alapján kell értékelni.

29. A két fél ezen ítélettel szemben fellebbezést terjesztett elő az Oberlandesgericht Wienhez (bécsi tartományi legfelsőbb bíróság, Ausztria). E bíróság megerősítette, hogy a vitatott kikötések vizsgálatára alkalmazandó jogot a „Róma I”-rendelet kollíziós szabályainak alkalmazásával kell meghatározni. Mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy e rendelet 6. cikkének (2) bekezdése alapján nem lehet megállapítani a 12. kikötés érvénytelenségét. Annak érvényességét inkább a rendelet 10. cikkének (1) bekezdése alapján a luxemburgi jog fényében kellett volna értékelni. Az említett bíróság tehát hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság ítéletét, és visszautalta elé az ügyet, az említett értékelés elvégzése céljából. Az Oberlandesgericht Wien (bécsi tartományi legfelsőbb bíróság) szerint továbbá, amennyiben a 12. kikötés a luxemburgi jog alapján jogszerűnek bizonyul, akkor a Handelsgericht Wiennek (bécsi kereskedelmi bíróság) e jog alapján kell megvizsgálnia a többi kikötést. Ebben az esetben összehasonlítást kell végeznie az osztrák joggal, annak megállapítása érdekében, hogy az a fogyasztókra nézve kedvezőbb rendelkezéseket tartalmaz-e. A luxemburgi jog választása ugyanis a „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése szerint nem foszthatja a meg a fogyasztókat az ilyen rendelkezések által biztosított védelemtől.

30. A VKI az Oberster Gerichtshofhoz (osztrák legfelsőbb bíróság) fordult, amely felfüggesztette az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

„1) A „Róma II”-rendelet 4. cikke alapján kell-e meghatározni a 2009/22 irányelv értelmében vett, a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásra alkalmazandó jogot, ha az eljárás nem megengedett szerződési feltételek valamely tagállamban székhellyel rendelkező olyan vállalkozás általi alkalmazása ellen irányul, amely elektronikus kereskedelem keretében más tagállamokban, többek között az eljáró bíróság szerinti államban lakóhellyel rendelkező fogyasztókkal köt szerződéseket?

2) A 1. kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

a) Minden olyan országot érteni kell-e a kár bekövetkezésének helye szerinti országon (a „Róma II”-rendelet 4. cikkének (1) bekezdése), amelyre az alperes vállalkozás gazdasági tevékenysége irányul, és ezért a kifogásolt feltételeket a bíróság szerinti állam joga alapján kell értékelni, ha az eljárás indítására feljogosított egység az említett feltételek olyan fogyasztókkal folytatott kereskedelem keretében történő alkalmazását kifogásolja, akik az említett államban rendelkeznek lakóhellyel?

b) Nyilvánvalóan szorosabb kapcsolat (a „Róma II”-rendelet 4. cikkének (3) bekezdése) áll-e fenn az alperes vállalkozás székhelye szerinti ország jogával, ha e vállalkozás szerződési feltételei értelmében a vállalkozás által kötött szerződésekre az említett ország jogát kell alkalmazni?

- c) Más okokból azt eredményezi-e az ilyen jogválasztási kikötés, hogy a kifogásolt szerződési feltételeket az alperes vállalkozás székhelye szerinti ország joga alapján kell vizsgálni?
- 3) Az 1. kérdésre adandó nemleges válasz esetén hogyan kell meghatározni a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásra alkalmazandó jogot?
- 4) Az előző kérdésekre adandó választól függetlenül:
- a) A 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében tisztességtelen-e az általános szerződési feltételekben foglalt olyan kikötés, amelynek értelmében a vállalkozó székhelye szerinti ország joga alkalmazandó a fogyasztó és a másik tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozó között elektronikus kereskedelem keretében létrejött szerződésre?
- b) A 95/46 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján az egyébként alkalmazandó jogtól függetlenül kizárólag azon tagállam joga alkalmazandó-e a személyes adatok olyan vállalkozás általi kezelésére, amely elektronikus kereskedelem keretében más tagállamokban lakóhellyel rendelkező fogyasztókkal köt szerződéseket, amelyben a vállalkozás azon szervezete található, amelynek keretében az adatkezelésre sor kerül, vagy a vállalkozás azon tagállamok adatvédelmi rendelkezéseit is köteles tiszteletben tartani, amelyekre gazdasági tevékenysége irányul?”

31. A VKI, az Amazon EU, az osztrák és a német kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormánya, továbbá a Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket, illetve vett részt a 2016. március 2-án tartott tárgyaláson.

IV – Elemzés

A – A kikötések tisztességtelenségének vizsgálatára alkalmazandó jogról a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során (első, második és harmadik kérdés)

1. Az első, második és harmadik kérdés hatályáról

32. Első, második és harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság a fogyasztóvédelmi szervezet által egy a 2009/22 irányelvet átültető nemzeti jogszabály alapján indított, a tisztességtelen kikötések eladó vagy szolgáltató általi alkalmazásának megtiltását célzó, „a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásra” alkalmazandó jog kapcsán intéz kérdést a Bírósághoz.⁷

33. Álláspontom szerint előzetesen célszerű pontosítani e kérdések hatályát, hangsúlyozva, hogy minden bírósági eljárás során felmerülő normakollízió tárgya egy meghatározott jogkérdés. Ugyanazon eljárás ily módon több, eltérő jogkérdéseket érintő normakollíziót is felvethet. Ezek mindegyikét külön kell eldönteni, az adott kérdést szabályozó kollíziós szabályok alkalmazásával, adott esetben eltérő nemzeti jogok javára.

⁷ — Az ilyen eljárás a 93/13 irányelv 7. cikkének (2) bekezdésén is alapulhat (lásd a 2009/22 irányelv I. mellékletének 1. lábjegyzetét). A 2009/22 irányelv rendelkezései, amellyel, hogy lefedik az említett 7. cikk (2) bekezdésének tartalmát, ki is egészítik azt. Így különösen, míg a 93/13 irányelv nem határozza meg a 7. cikk (2) bekezdésében előírt keresetek részletszabályait, addig a 2009/22 rendelet részletesen szabályozza a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokat.

34. Ekképpen, amennyiben egy eljárás egyszerre érint a „Róma I”-rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „szerződéses kötelezettségeket” és a „Róma II”-rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „szerződésen kívüli kötelmi viszonyokat”, az egyes ilyen kötelezettségekre alkalmazandó jogot különböző szabályok alapján kell meghatározni.⁸

35. A jelen ügyben tehát nem „a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásra” alkalmazandó jogot kell azonosítani, hanem azt a konkrét jogkérdést, amely annak a normakollízióknak a tárgyát képezi, amelyet a nemzeti bíróság meg kíván oldani. Ahogy az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, e kérdés azon kikötések tisztességtelenségének vizsgálatára vonatkozik, amelyek megtiltását a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásban kéri.

2. A „Róma II”-rendelet alkalmazhatóságáról

36. A 2009/22 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése a hatálya alá tartozó jogsértés megszüntetésére irányuló eljárások során alkalmazandó jogot illetően az eljáró bíróság tagállamának „nemzetközi magánjogi szabályaira” utal.

37. Először, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés megválaszolása érdekében azt kell eldönteni, hogy a nemzetközi magánjog alkalmazandó szabályai a jelen esetben a „Róma I”-rendelet vagy a „Róma II”-rendelet szabályai.⁹ E döntés azon kötelezettségek szerződéses vagy nem szerződéses jellegétől függ, amelyekre a normakollízió vonatkozik.

38. A Bíróságnak még nem volt alkalma arra, hogy döntsön a jogsértés megszüntetésére irányuló, a tisztességtelen kikötések használatának megtiltását célzó eljárás során hivatkozott kötelezettségek minősítéséről a „Róma I”-rendelet és a „Róma II”-rendelet hatályának elhatárolása érdekében.

39. Ugyanakkor egy ilyen (szintén a VKI által kezdeményezett) eljárásnak a joghatóság meghatározása céljából elvégzett minősítése kapcsán a Bíróság a Henkel-ítéletben¹⁰ úgy ítélte meg, hogy az nem tartozik a „szerződéses ügyek” körébe, a 44/2001/EK rendeletet (a továbbiakban: „Brüsszel I”-rendelet)¹¹ megelőző jogi eszköz által előírt különös joghatósági szabály értelmében. E következtetést az eladó és a fogyasztóvédelmi szervezet közötti szerződéses viszony hiányával indokolta, ugyanis a szervezet jogszabály által biztosított jog alapján lépett fel a jogellenes kikötések eladó vagy szolgáltató általi használatával szemben. Ez a Bíróság szerint azon kérdéstől függetlenül érvényes, hogy az eljárás tisztán megelőző jellegű-e, vagy az már egyes fogyasztókkal megkötött szerződések következménye.¹²

8 — Lásd: 2016. január 21-i ERGO Insurance és Gjensidige Baltic ítélet (C-359/14 és C-475/14, EU:C:2016:40, 58. és 59. pont). Ebből az ítéletből kitűnik, hogy a biztosító azon kötelezettségére alkalmazandó jogot, hogy a károsult tekintetében a biztosított részére felelősségbiztosítási fedezetet nyújtson, a „Róma I”-rendelet alapján kell kijelölni. Ezzel szemben ugyanezen eljárás során a felelősségnek a potenciálisan felelő személyek és biztosítók közötti esetleges megosztására alkalmazandó jogot a „Róma II”-rendelet alapján kell meghatározni.

9 — Nem vitatott, hogy az ilyen eljárás a „Róma I”-rendelet, illetve a „Róma II”-rendelet 1. cikke (1) bekezdésének értelmében vett polgári, illetve kereskedelmi ügyek körébe tartozik (lásd e tekintetben: 2002. október 1-jei Henkel-ítélet, C-167/00, EU:C:2002:555, 30. pont).

10 — 2002. október 1-jei ítélet, C-167/00, EU:C:2002:555, 40. pont.

11 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.), melynek vonatkozó rendelkezése az 5. cikk (1) bekezdésében szerepelt. E rendeletet hatályon kívül helyezte a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (átdolgozás) (HL L 351., 1. o.) (úgynevezett „Brüsszel Ia”-rendelet). E rendelet 7. cikkének (1) bekezdése átveszi a „Brüsszel I”-rendelet 5. cikke (1) bekezdésének tartalmát.

12 — 2002. október 1-jei Henkel-ítélet (C-167/00, EU:C:2002:555, 38. és 39. pont).

40. Ezzel szemben ebből az ítéletből az tűnik ki, hogy az ilyen eljárás a jogellenes károkozás vagy az azzal egy tekintet alá eső cselekmények területére tartozik. Annak ugyanis az a célja, hogy megállapítsák az alperes felelősségét „a kereskedőt terhelő azon szerződésen kívüli kötelezettség alapján, hogy a fogyasztókkal fennálló viszonyában tartózkodjon bizonyos, a jogalkotó által helytelenített magatartásokról”¹³.

41. A jelen ügyben tehát a Bíróságnak azt kell pontosítania, hogy ugyanezek az értékelési szempontok érvényesek-e annak eldöntése érdekében, hogy a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során hivatkozott kötelezettségek a „Róma I”-rendelet és a „Róma II”-rendelet értelmében szerződéses vagy nem szerződéses jellegűek.

42. A VKI és az osztrák kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormánya szerint e kötelezettségek a „Róma II”-rendelet hatálya alá tartozó szerződésen kívüli kötelmi viszonyok. Az Amazon EU, a német kormány és a Bizottság ezzel szemben lényegileg azt állítja, hogy bár a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során felmerült egyéb kérdések vonatkozhatnak szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra,¹⁴ az ezen eljárás által érintett kikötések tisztességtelensége azonban szükségszerűen eltérő kapcsolat alá esik, a „Róma I”-rendelet alapján. E rendelet 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően tehát e kikötések jogszerűségét azon jog alapján kell értékelni, amely az említett rendelet értelmében a kikötések érvényessége esetén lenne alkalmazandó.

43. Az alább kifejtett indokok miatt az első megközelítéshez csatlakozom.

44. Először is, a vitatott kikötések tisztességtelenségének kérdése álláspontom szerint nem szerződéses kötelezettségekre vonatkozik.

45. A jogalkotó nem határozta meg a „Róma I”-rendelet és a „Róma II”-rendelet értelmében vett szerződéses kötelezettség és szerződésen kívüli kötelmi viszony fogalmát.¹⁵ A Bíróság ugyanakkor felvázolta azok körvonalait az ERGO Insurance és Gjensidige Baltic ítéletben.¹⁶ Ebben megállapította, hogy a szerződéses kötelezettség „az egyik fél által a másik felé szabadon vállalt jogi kötelezettséget” jelöl.¹⁷ A szerződésen kívüli kötelmi viszony fogalma pedig minden, kárból eredő kötelezettségre vonatkozik, a „Róma II”-rendelet 2. cikkében szereplő meghatározásnak megfelelően.¹⁸

13 — 2002. október 1-jei Henkel-ítélet (C-167/00, EU:C:2002:555, 41. pont).

14 — A Bizottság írásbeli észrevételeiben előadta, hogy a Bíróság által a 2002. október 1-jei Henkel-ítéletben (C-167/00, EU:C:2002:555) levont következtetés nem ültethető át a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során alkalmazandó jog meghatározására. E döntést így teljeskörűen a „Róma I”-rendelet szabályozza. A tárgyalás során ugyanakkor módosította álláspontját. Itt lényegileg azt adta elő, hogy bár a „Róma II”-rendelet releváns a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során felmerült egyéb jogkérdések vonatkozásában, a „Róma I”-rendeletet kell alkalmazni a meghagyás iránti kérelemben hivatkozott szerződéses kikötések vizsgálatára.

15 — A „Róma II”-rendelet 2. cikkének (1) bekezdése közvetve pontosítja a „szerződésen kívüli kötelmi viszonyok” fogalmának tartalmát, az annak alapjául szolgáló „kár” fogalmának meghatározása révén.

16 — 2016. január 21-i ítélet, C-359/14 és C-475/14, EU:C:2016:40.

17 — 2016. január 21-i ERGO Insurance és Gjensidige Baltic ítélet (C-359/14 és C-475/14, EU:C:2016:40, 44. pont).

18 — 2016. január 21-i ERGO Insurance és Gjensidige Baltic ítélet (C-359/14 és C-475/14, EU:C:2016:40, 45. és 46. pont).

46. A Bíróság azonban nem pontosította, hogy a szerződéses kötelezettség fogalma megköveteli-e a *jogvita felei közötti* kötelezettségvállalást,¹⁹ ahogy azt a Bíróság megkövetelte többek között a Henkel-ítéletben,²⁰ annak érdekében, hogy az eljárás a joghatósági szabályok értelmében a szerződéssel kapcsolatos jogviták körébe tartozzon. Márpedig ha e követelmény kiterjedne a szerződéses kötelezettség fogalmára, a „Róma I”-rendelet nem szabályozhatná a kikötések tisztességtelenségének vizsgálatára alkalmazandó jogot a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során. A felperes szervezetet és az alperes vállalkozót tényszerűen nem köti össze semmilyen szerződéses kötelezettség.

47. E tekintetben a „Róma I”-rendelet és a „Róma II”-rendelet (7) preambulumbekzdései hangsúlyozzák, hogy összhangba kell hozni e rendeletek, illetve a „Brüsszel I”-rendelet hatályával. Ebből ugyanakkor álláspontom szerint nem következik, hogy a „Brüsszel I”-rendelet értelmében vett szerződéssel kapcsolatos ügy és a „Róma I”-rendelet értelmében vett szerződéses kötelezettség fogalmainak automatikusan és abszolút módon fedniük kell egymást. Ehelyett azokat nem azonos, hanem párhuzamos módon kell értelmezni.

48. Ennek tisztázása után úgy vélem, hogy a szerződéses kötelezettség fogalma nem függ a jogvita feleinek személyétől. Valamely kötelezettség kollíziós szabályok alkalmazása érdekében való minősítése ugyanis annak – szerződéses vagy nem szerződésen alapuló – forrásától függ. A jogvita feleinek személye tehát nem módosíthatja annak jellegét.²¹

49. Ezenkívül, ahogy azt a Bizottság megjegyezte, a jogviták felei közötti kötelezettségvállalás megkövetelése, amelyet a Bíróság a szerződéses ügyekhez kapcsolódó különös joghatósági szabály alkalmazásának feltételül szabott,²² azon a megfontoláson alapul, amely szerint e szabály nem látható előre egy, az eredeti szerződésben félként nem szereplő olyan alperes számára, mint a dolog későbbi megszerzője.²³ Márpedig e megfontolás nem releváns az alkalmazandó jog meghatározása szempontjából.

50. Ugyanakkor, bár a szerződéses kötelezettség fogalma tehát nem korlátozódik az eljárás feleit kötő kötelezettségekre, *konkrét és fennálló* kötelezettségvállalást tartalmaz – ami a jelen esetben hiányzik.

51. E tekintetben megjegyzem, hogy a „Róma I”-rendelet nem teszi lehetővé, hogy kijelöljék a még létre sem jött kötelezettségekre alkalmazandó jogot.²⁴ Így különösen e rendelet 6. cikke – ahogyan az e cikk (1) bekezdésének szövegéből kitűnik – csak a vállalkozó és a fogyasztó között „kötött” szerződés esetében alkalmazható.

19 — A Bíróság által elfogadott megfogalmazás nem rögzíti azt, hogy az ilyen kötelezettség által kötött személyeknek szükségképpen ugyanazoknak kell lenniük, mint az eljárásban részt vevő feleknek. Ugyanakkor kiemelte, hogy e meghatározás „analógia útján” a „Brüsszel I”-rendelet szerződéssel kapcsolatos ügyre vonatkozó meghatározásán alapul. Azt tehát szintén úgy lehet értelmezni, mint amely megköveteli azt, hogy a kötelezettség által kötött személyek és a jogvita felei azonosak legyenek, mivel a Bíróság e körülményt előírta a „Brüsszel I”-rendelet értelmében vett szerződéssel kapcsolatos ügy fogalmának meghatározásával összefüggésben (lásd a jelen indítvány 21. lábjegyzetét).

20 — 2002. október 1-jei ítélet (C-167/00, EU:C:2002:555, 38–40. pont). Lásd továbbá: 1992. június 17-i Handte-ítélet (C-26/91, EU:C:1992:268, 15. és 21. pont); 1998. október 27-i Réunion européenne és társai ítélet (C-51/97, EU:C:1998:509, 17–20. pont); 2004. február 5-i Frahuil-ítélet (C-265/02, EU:C:2004:77, 24–26. pont).

21 — Lásd ebben az értelemben: Sharpston főtanácsnok ERGO Insurance és Gjensidige Baltic egyesített ügyekre vonatkozó indítványa (C-359/14 és C-475/14, EU:C:2015:630, 62. pont).

22 — A „Brüsszel I”-rendelet (átdolgozás) 7. cikkének (1) bekezdése, amely szerint az alperes „a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt” perelhető.

23 — Lásd: 1992. június 17-i Handte-ítélet (C-26/91, EU:C:1992:268, 19. pont).

24 — A „Róma I”-rendelet 1. cikke (2) bekezdésének i) pontja alapján ki vannak zárva e rendelet hatálya alól a „szerződés megkötését megelőzően folytatott tárgyalásokból fakadó kötelezettségek”. Egyébként az említett rendelet 28. cikke annak időbeli hatályát a 2009. december 17-ét követően „kötött szerződésekre” korlátozza.

52. Ezzel szemben a „Róma II”-rendelet a „valószínűleg felmerülő”, szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra is alkalmazandó.²⁵ Ezek közé tartoznak többek között a szerződés megkötését megelőzően folytatott tárgyalásokból eredő kötelmi viszonyok,²⁶ illetve a tisztességtelen versenyt megvalósító cselekményből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyok, amennyiben azok a fogyasztók kollektív érdekeit sérthetik.²⁷

53. Márpedig, ahogy arra a Bíróság rámutatott a Henkel-ítéletben,²⁸ az (akár az egyedi fogyasztó, akár egy fogyasztói csoport vagy a nevükben eljáró szervezet) által benyújtott egyedi keresetektől²⁹ eltérően a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás független minden konkrét és fennálló kötelezettségtől.

54. Ezen eljárás először is független minden konkrét, az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztók közötti egyedi vitától.³⁰ Ellentétben az Amazon EU állításával, a felperes szervezet nem az általa képviselt fogyasztók helyett lép fel, hanem a jogszabály által biztosított hatáskörében a kollektív érdeket szolgálva jár el. Ekképpen, e kereset célja az, hogy megszüntesse a tisztességtelen kikötések használata révén a jogrendet ért sérelmet. Az tehát absztrakt jellegű, mivel nem alapul semmilyen meghatározott szerződéses kötelezettségen.³¹

55. Másodszor, a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás megelőző jellegű, mivel a tisztességtelen kikötések jövőre néző alkalmazásának megtiltására irányul, függetlenül attól, hogy azok már megkötött szerződésekben szerepelnek, vagy fennáll a veszélye annak, hogy jövőbeli szerződésekben szerepeltetik őket.³² Ez az eljárás tehát független a valamely személy által egy másik személlyel szemben már vállalt kötelezettségtől, és egyes, a típusszerződésekben való általános használat érdekében megszüvegezett kikötések az alperes eladó vagy szolgáltató általi használatának megtiltására irányul.³³

56. A 2009/22 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése e kontextusban rendelkezik úgy, hogy a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárással összefüggésben az alkalmazandó jog „rendesen vagy annak a tagállamnak a [joga], ahol a jogsértést elkövették, vagy annak a tagállamnak a [joga], ahol a jogsértés kifejti hatásait”. E rendelkezés rávilágít, hogy az e kereset tárgyát képező kötelezettségek nem szerződésből, hanem jogszabálysértésből erednek.³⁴

25 — A „Róma II”-rendelet 2. cikkének (2) bekezdése.

26 — A „Róma II”-rendelet 12. cikkének (1) bekezdése.

27 — A „Róma II”-rendelet 6. cikkének (1) bekezdése.

28 — 2002. október 1-jei ítélet, C-167/00, EU:C:2002:555, 39. pont.

29 — Az „egyedi kereset” kifejezéssel minden olyan keresetet kívánok megjelölni, amelyet az eladó vagy kereskedő és egy vagy több fogyasztó közötti szerződéses viszony alapján nyújtottak be. Ekképpen, e fogalom lefed minden olyan keresetet, amelyben az állítólagos jogellenességet elszenvedő fogyasztókat „megnevezik” vagy meghatározzák, szemben az absztrakt jellegű, közérdekből benyújtott kollektív keresetekkel, mint az alapeljárásban szereplő jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás. E tekintetben a 2009/22 irányelv (3) bekezdése kiemeli, hogy az irányelv hatálya alá tartozó jogsértés megszüntetésére irányuló eljárások célja, hogy megvédjék „a fogyasztók kollektív érdekeit”, amelyeket úgy határoznak meg, hogy azok nem a „károsuló magánszemélyek érdekeinek egyszerű halmozódását jelentik”, azzal, hogy ez „nem érinti a jogsérelmet szenvedett magánszemélyek által egyedileg indított eljárásokat”.

30 — Lásd: 2002. január 24-i Bizottság kontra Olaszország ítélet (C-372/99, EU:C:2002:42, 15. pont), valamint 2012. április 26-i Invitel-ítélet (C-472/10, EU:C:2012:242, 37. pont).

31 — Ebből az absztrakt jellegből az is következik, hogy a tisztességtelennek nyilvánított kikötések használatának tilalma minden olyan fogyasztó vonatkozásában érvényesül, aki ugyanezen kikötéseket tartalmazó szerződést kötött, még akkor is, ha ez utóbbi nem vesz részt a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásban (lásd ebben az értelemben: 2012. április 26-i Invitel-ítélet, C-472/10, EU:C:2012:242, 38. pont).

32 — 2002. október 1-jei Henkel-ítélet (C-167/00, EU:C:2002:555, 39. pont); 2012. április 26-i Invitel-ítélet (C-472/10, EU:C:2012:242, 37. pont); 2016. április 14-i Sales Sinués és Drame Ba ítélet (C-381/14 és C-385/14, EU:C:2016:252, 29. pont). Lásd továbbá: 2004. szeptember 9-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet (C-70/03, EU:C:2004:505, 16. pont), amelyben a Bíróság megkülönböztette az egyedi keresetet a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárástól, megjegyezve, hogy „[a]z első esetben a bíróságoknak vagy az illetékes szerveknek *in concreto* kell dönteniük egy már megkötött szerződésben szereplő feltétel tisztességtelen voltáról, míg a második esetben *in abstracto* egy olyan feltétel tisztességtelen voltáról kötelesek dönteni, amely bekerülhet a később megkötendő szerződésekbe”.

33 — Lásd a 93/13 irányelv 7. cikkének (2) bekezdését, valamint: 2016. április 14-i Sales Sinués és Drame Ba ítélet (C-381/14 és C-385/14, EU:C:2016:252, 21. pont).

34 — A 2009/22 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése úgy határozza meg a jogsértést, hogy „minden olyan cselekmény, amely ellentétes a tagállamok belső jogrendjébe átültetett, az I. mellékletben felsorolt irányelvekben foglalt rendelkezésekkel és sérti [a fogyasztóknak az irányelvben felsorolt kollektív érdekeit]”.

57. Ebből arra következtetek, hogy azokból a kikötésekből, amelyek megtiltását kérik az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásban, ebben az összefüggésben semmilyen, a „Róma I”-rendelet értelmében vett szerződéses kötelezettség nem keletkezik.

58. Ezzel szemben az ilyen eljárás az eladó vagy szolgáltató felelősségének megállapítására irányul, azon szerződésen kívüli kötelmi viszony alapján, amelynek megfelelően köteles tartózkodni a tisztességtelen feltételek alkalmazásától a fogyasztókkal fennálló jogviszonyaiban. Annak ilyen módon az a célja, hogy megelőzze azon kár bekövetkezését, amely e kötelezettség megsértése révén a fogyasztók kollektív érdekeit erő sérelem formáját ölti. Az ilyen eljárás emellett egy a „Róma II”-rendelet értelmében vett szerződésen kívüli kötelmi viszonyra vonatkozik, továbbá, ahogy az a Henkel-ítéletből³⁵ kitűnik, a „Brüsszel I”-rendelet értelmében vett jogellenes károkozással, illetve jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekmények körébe tartozik.³⁶

59. Másodszor, e megközelítést megerősíti az, hogy konkrétan a jogválasztási kikötés érvényességének vizsgálatát illetően úgy tűnik, hogy a „Róma I”-rendelet által kialakított kollíziós szabályok csak az egyedi keresetekhez illeszkednek.

60. E tekintetben e rendelet 10. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a szerződéses kikötés érvényességét „azon jog határozza meg, amely a [kikötés] érvényessége esetében [e] rendelet alapján irányadó lenne”. E rendelkezés értelmében egy jogválasztási kikötés jogszerűségét tehát az e kikötés alapján kiválasztott jog alapján kell értékelni. Ha az említett rendelkezés vonatkozna a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során a jogválasztási kikötés tisztességtelenségének vizsgálatára, akkor a vállalkozó egyoldalúan dönthetne az általános szerződési feltételek érvényességének vizsgálatára alkalmazandó jogról, azáltal, hogy egy ilyen kikötést iktatna be a bármely szerződéses viszony keletkezését megelőzően szerkesztett³⁷ általános szerződési feltételek közé.

61. Márpedig kétkem, hogy a jogalkotó ilyen következményt kívánt volna. Ezt támasztja alá a „Róma I”-rendelet 3. cikke (5) bekezdésének szövege is, amely szerint „az alkalmazandó jogra vonatkozó megállapodás létrehozására és érvényességére” többek között e rendelet 10. cikkét kell alkalmazni. Az utóbbi rendelkezés (1) bekezdésében utal továbbá „[a] szerződés [...] [meglétére] és [érvényességére]”. A jogsértés megszüntetésére irányuló, absztrakt és megelőző jellegű eljárással összefüggésben nem állhat fenn sem a felek egyetértése, sem pedig olyan szerződés, amelynek meglétét és érvényességét értékelni lehetne. Ez az észrevétel rávilágít azokra a nehézségekre, amelyek felmerülhetnének, amennyiben úgy tekintenénk, hogy a „Róma I”-rendelet szabályozza a jogválasztási kikötések jogszerűségének vizsgálatára alkalmazandó jogot, amennyiben ezek egyáltalán nem kapcsolódnak konkrét és határozott kötelezettségvállaláshoz.

62. Harmadszor, úgy vélem, hogy az Amazon EU, a német kormány és a Bizottság által a „Róma I”-rendelet alkalmazhatóságának alátámasztása érdekében hivatkozott érvek nem kérdőjelezik meg az általam javasolt megközelítést.

63. E felek többek között azt állítják, hogy az ugyanazon kikötések tisztességtelenségének vizsgálatára alkalmazandó jognak azonosnak kell lennie az egyedi keresetek és a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás vonatkozásában. Ellenkező esetben e vizsgálat a kereset típusától függően ellentmondásos eredményekre vezethet.

35 — 2002. október 1-jei ítélet, C-167/00, EU:C:2002:55, 50. pont.

36 — E megközelítés megfelel annak, amelyet a Bizottság ajánlott a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatában („Róma II”) (COM(2003) 427 végleges; a továbbiakban: „Róma II”-rendelettervezet), 16. és 17. o. Ebben a Bíróság által a 2002. október 1-jei Henkel-ítéletben (C-167/00, EU:C:2002:555) elfogadott megállapításra hivatkozik, utalva arra, hogy az mind az illetékes bíróság, mind az alkalmazandó jog meghatározására vonatkozik.

37 — A jelen ügyben nem vitatott, hogy a kérdéses általános értékesítési feltételeket az Amazon EU azok fogyasztók általi jóváhagyását megelőzően szerkesztette, így azokat egyedileg nem tárgyalták meg.

64. Kétlem, hogy az ilyen szimmetria szükségképpen kötelező. Ellenkezőleg, az a lehetőség, hogy ugyanazon kikötéseket adott esetben eltérő jogrendek jogszabályai alapján lehet megvizsgálni a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során, illetve az egyedi keresettel összefüggésben, álláspontom szerint velejárója e két bírósági kereseti típus eltérő és egymást kiegészítő jellegének.³⁸

65. A 93/13 irányelv egyébként kifejezetten tartalmazza annak lehetőségét, hogy a szerződéses kikötések tisztességtelenségének értékelése eltérő eredményre vezethet az annak alapjául szolgáló kereset típusától függően. Ezen irányelv 5. cikke szerint ugyanis azokra a kikötésekre, amelyek tisztességtelenségére hivatkoznak, eltérő értelmezési szabályokat kell alkalmazni az egyedi keresettel, illetve a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárással összefüggésben.³⁹

66. A fentiek összességére figyelemmel úgy vélem, hogy a „Róma II”-rendelet kollíziós szabályainak alkalmazásával kell meghatározni az azon kikötések tisztességtelenségére vonatkozó vizsgálatra alkalmazandó jogot, amelyek megtiltását a 2009/22 irányelv alapján indított, jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás keretében kéri.

3. Az alkalmazandó jog meghatározásáról a „Róma II”-rendelet alapján

67. Másodsor, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés megválaszolása érdekében azt kell pontosítani, hogy e rendelet mely rendelkezései szabályozzák az ilyen meghatározást.

a) A „Róma II”-rendelet 6. cikke (1) bekezdésének alkalmazhatóságáról

68. A „Róma II”-rendelet 4. cikkének (1) bekezdése általános szabályként a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra „azon ország jogát [rendeli] alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezik” (*lex loci damni*).

69. E rendelet 6. cikkének (1) bekezdése a „tisztességtelen versenyt megvalósító cselekményből” eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jogként különös szabályként azon ország jogát jelöli meg, „amelyben az a versenyviszonyokat vagy a fogyasztók kollektív érdekeit sérti vagy sértheti”.

70. Amint az az említett rendelet (21) preambulumbekkezdéséből kitűnik, a 6. cikk (1) bekezdése olyan *lex specialis*, amely nem kivételt képez ugyanezen rendelet 4. cikkének (1) bekezdése alól, hanem egyértelművé teszi azt. Másként fogalmazva, a „Róma II”-rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében rögzített szabály konkretizálja a tisztességtelen verseny sajátos területén a *lex loci damni* elvét.

71. Álláspontom szerint a „Róma II”-rendelet 6. cikkének (1) bekezdése vonatkozik azokra a szerződésen kívüli kötelezettségekre, amelyek a 93/13 irányelvnek a fogyasztók kollektív érdekei sérelmére elkövetett megsértéseiből eredhetnek.

72. Ezt az értelmezést, amely álláspontom szerint magának e rendelkezésnek a szövegéből következik, megerősítik a rendelkezés előkészítő munkálatai is. E tekintetben a „Róma II”-rendelettervezet indokolása az e konkrét szabály hatálya alá tartozó kérdéseket illetően kifejezetten utal a jogsértés megszüntetésére irányuló, a fogyasztói szerződésekben a tisztességtelen feltételek használatával szemben indított kollektív eljárásokra.⁴⁰

38 — Lásd: 2016. április 14-i Sales Sinués és Drame Ba ítélet (C-381/14 és C-385/14, EU:C:2016:252, 30. pont), amelyben a Bíróság kiemelte e két keresettípus eltérő céljait és hatásait.

39 — Az a szabály, amely szerint kétség esetén a fogyasztóra kedvezőbb értelmezést kell alkalmazni, nem érvényesül a jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárások esetében. A 2004. szeptember 9-i Bizottság kontra Spanyolország ítéletben (C-70/03, EU:C:2004:505, 16. pont) a Bíróság e különbséget az egyedi kereset és a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás eltérő jellegével és céljaival magyarázta (lásd a jelen indítvány 33. lábjegyzetét).

40 — „Róma II”-rendelettervezet, 17. o.

73. Ekképpen úgy vélem, hogy a „Róma II”-rendelet 6. cikke (1) bekezdésének hatálya kiterjed minden olyan cselekményre, amely alkalmas a piaci szereplők közötti viszonyok módosítására, akár a versenytársak között, akár kollektíven a fogyasztókkal szemben.⁴¹ Az e rendelkezés értelmében vett „tisztegtelen verseny” ezen önálló meghatározásának megfelelően az magában foglalja az általános értékesítési feltételek közé beiktatott tisztességtelen kikötések használatát, amennyiben az kihathat a fogyasztók mint csoport kollektív érdekeire, és ezáltal befolyásolhatja a piaci versenyviszonyokat.

74. A „Róma II”-rendelet 6. cikke (1) bekezdésének alkalmazásában az ausztriai lakóhellyel rendelkező fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen kikötések használatának megtiltását célzó, jogsértés megszüntetésére irányuló eljárást álláspontom szerint az osztrák jog szabályozza. Ez ugyanis az azon fogyasztók lakóhelye szerinti ország, akiknek az ezen eljárás által megvédeni kívánt kollektív érdekei sérülnek vagy sérülhetnek.

b) A „Róma II”-rendelet 4. cikke (3) bekezdésének és 12. cikkének alkalmazhatatlanságáról

75. A „Róma II”-rendelet 4. cikkének (3) bekezdésében szereplő kiegészítő kapcsoló szabály nem kérdőjelezi meg az előző pontban levont következtetést. E rendelkezés egy másik tagállammal fennálló „nyilvánvalóan szorosabb” kapcsolat esetén eltérést ír elő a *lex loci damni* általános szabálya alól. Az említett rendelkezés szerint az ilyen kapcsolat alapulhat különösen „a felek között már fennálló olyan jogviszonyon, így például szerződésen, amely szorosan kapcsolódik a szóban forgó jogellenes károkozáshoz”.

76. Ez a kivétel álláspontom szerint nem azt célozza, hogy azt a „Róma II”-rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében szereplő különös szabályhoz hasonló szabályok hatálya alá tartozó helyzetekre alkalmazzák.

77. E tekintetben az e rendeletre vonatkozó előkészítő munkákból kitűnik, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az e rendelet 4. cikkének (2) és (3) bekezdésében előírtaknak megfelelő kiegészítő kapcsoló szabályok „általában nem illeszkednek [a tisztességtelen verseny] területéhez”.⁴² Egyetértek ezzel az állásponttal, mivel az említett rendelet 6. cikkének (1) bekezdése a jogvita felei közötti kapcsolatok keretein túllépő kollektív érdekek védelmét célozza, egy konkrétan ennek érdekében kialakított szabály előírása révén. Márpedig nem szolgálna e célt, ha lehetővé tennék e szabály kizárását az említett felek közötti személyes kapcsolóelemek alapján.⁴³

78. Ezenkívül, a VKI és az Amazon EU között a jelen esetben nem áll fenn semmilyen előzetes szerződés (az általános értékesítési feltételek csak az egyedi fogyasztókat célozzák). Egyébként emlékeztetek arra, hogy mivel a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás független minden konkrét egyedi vitától a vállalkozó és a fogyasztók között, így arra akkor is sor kerülhet, ha azokat a kikötéseket, amelyek megtiltását kérik, nem használták konkrét szerződésekben.⁴⁴ E körülmények között az, hogy az általános szerződési feltételek a luxemburgi jog alkalmazását írják elő, a jogvita felei, illetve a vállalkozó és egyes konkrét fogyasztók közötti bármilyen korábban fennálló kapcsolat hiányában nem keletkeztet nyilvánvalóan szorosabb kapcsolatos Luxemburggal egy ilyen eljárás vonatkozásában.

41 — Lásd a „Róma II”-rendelet (21) preambulumbekendését.

42 — „Róma II”-rendelettervezet, 17. o.

43 — Lásd ebben az értelemben: Dickinson, A., *The Rome II Regulation: The Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, Oxford University Press, 2008, 397. és 398. o.

44 — Lásd a jelen indítvány 55. pontját.

79. A „Róma II”-rendelet 12. cikke, amelynek alkalmazására a Bizottság másodlagosan hivatkozott, szintén nem tűnik relevánsnak ebben az összefüggésben. Ez a szerződés megkötését megelőzően folytatott tárgyalásokból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra (*culpa in contrahendo*) alkalmazandó jogot szabályozó rendelkezés álláspontom szerint konkrét és határozott szerződés megkötését megelőzően folytatott tárgyalásokat igényel. Márpedig a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás absztrakt és kollektív jellegére figyelemmel e körülmény hiányzik. Mindenesetre ez az eljárás nem valamiféle *culpa in contrahendónak*, hanem a szerződéses kikötések alkalmazásának megtiltására irányul.

c) Gyakorlati következmények

80. Ha a Bíróság követné a jelen ügyben az általam javasolt megközelítést, akkor a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásban hivatkozott kikötések tisztességtelen jellege tehát a „Róma II”-rendelet 6. cikkének (1) bekezdése alapján kizárólag az osztrák jog hatálya alá tartozna, beleértve többek között a 93/13 irányelv átültető osztrák jogszabályt is (vagyis a KSchG-t).

81. Ezzel szemben az egyedi keresetek során e kérdést a „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése alkalmazásában⁴⁵ a felek által a vitatott általános értékesítési feltételek 12. kikötése (feltételezve, hogy az érvényes⁴⁶) alapján választott jog, vagyis a luxemburgi jog szabályozza. E jogot ugyanakkor a fogyasztók részére azon jog kógens rendelkezéseinek sérelme nélkül kell alkalmazni, amely a jogválasztás hiányában alkalmazandó lenne.⁴⁷ Ez e rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően a fogyasztó szokásos lakóhelye szerinti ország jogának, vagyis a jelen esetben az osztrák jognak felel meg.

B – A jogválasztási kikötés tisztességtelenségének értékeléséről (a negyedik kérdés első része)

82. A kérdést előterjesztő bíróság negyedik kérdésének első részével azt kérdezi, hogy az Amazon EU általános értékesítési feltételeinek 12. kikötéséhez hasonló, a vállalkozó székhelye szerinti tagállam jogát kijelölő jogválasztási kikötés a 93/13 irányelv értelmében tisztességtelen-e.

83. Ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tisztességtelen, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

84. Ezen irányelv 3. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt a vállalkozó előzetesen megfogalmazta, anélkül, hogy a fogyasztó befolyásolhatta volna annak tartalmát, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében. Álláspontom szerint nem kétséges, hogy ez a helyzet kiterjed az alapeljáráásban szereplőhöz hasonló általános értékesítési feltételekre.

85. Az említett irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően egy kikötés tisztességtelenségét csak valamennyi releváns körülményt – így a szerződés tárgyát képező áruk vagy szolgáltatások jellegét – figyelembe vevő eseti vizsgálat alapján lehet megállapítani.

45 — Az Amazon EU megalapozottan jegyezte meg, hogy e rendelkezés csak abban az esetben alkalmazandó, ha a szerződés megfelel a „Róma I”-rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében szereplő valamely feltételnek. Az e társaság által az osztrák fogyasztókkal kötött vagy a jövőben kötendő szerződések az e rendelkezés b) pontjában rögzített forgatókönyvbe illeszkedhetnek, amennyiben az Amazon EU tevékenységét Ausztriába „irányítja”. Úgy tűnik, ez a helyzet, amennyiben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az tűnik ki, hogy a www.amazon.de honlap ténylegesen lehetővé teszi a szerződések megkötését az osztrák fogyasztókkal (lásd: a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre („Róma I”) vonatkozó javaslat COM(2005) 650 végleges, 7. o.). Adott esetben ugyanakkor a nemzeti bíróságokra tartozik az ilyen értékelés elvégzése.

46 — A „Róma I”-rendelet 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően egy jogválasztási kikötés érvényességét egyedi kereset esetében a felek által választott jog alapján kell értékelni. Amennyiben e kikötést ezen értékelés eredményeként tisztességtelenségnek nyilvánítanak, az általános értékesítési feltételek egyéb kikötéseinek érvényességét e rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a fogyasztó lakóhelye szerinti ország joga szabályozná (feltéve, hogy az e rendelkezésben felsorolt feltételek valamelyike teljesül, lásd a jelen indítvány 45. lábjegyzetét).

47 — Lásd még: a „Róma I”-rendelet (25) preambulumbekkezdése.

86. Ezenkívül ugyanezen irányelv 5. cikke azt írja elő, hogy amennyiben a fogyasztónak ajánlott kikötések írásba vannak foglalva, ezeknek „világosnak és érthetőnek kell lenniük”.⁴⁸

87. A 93/13 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése és ezen irányelv melléklete 1. bekezdésének q) pontja együttes rendelkezései alapján tisztességtelennek lehet nyilvánítani azokat a kikötéseket, amelyek „kizárják vagy gátolják a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában [...]”⁴⁹.

88. A nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos körülményeire figyelemmel a kikötés megfelel-e a fent hivatkozott rendelkezésekből következő jóhiszeműség, egyensúly és átláthatóság követelményeinek.⁵⁰ Mindazonáltal a Bíróság hatáskörébe tartozik a 93/13 irányelv rendelkezései alapján azon feltételek megállapítása, amelyeket az említett bíróság ezen értékelés során alkalmazhat, illetve alkalmaznia kell.⁵¹

89. Előzetesen el kell utasítani azt az előfeltételezést, amelyen a VKI érvelése láthatóan alapul, és amely szerint a vitatott általános értékesítési feltételek 12. kikötése azt írja elő, hogy a szerződésre kizárólag a luxemburgi jog alkalmazandó, anélkül, hogy a fogyasztókat megilletné a számukra a lakóhelyük szerinti állami jogának kógens rendelkezései által biztosított védelem. Álláspontom szerint e kikötés szövegezéséből nem következik ilyen értelmezés. Pusztán az a tény, hogy e kikötés nem hivatkozik kifejezetten a fogyasztók részére a „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése alapján biztosított védelemre, nem foszthatja meg őket attól. Ennek alapja az, hogy az említett védelem közvetlenül következik ebből a felek akarati autonómiáját korlátozó jogszabályi rendelkezésből. Ekképpen, a fogyasztók arra anélkül hivatkozhatnak, hogy annak szerződéses kötelezettség formáját is kellene öltenie.⁵²

90. Miután ilyen módon pontosítottuk e kikötés tartalmát, meg kell határozni, hogy az annak következtében adott esetben a fogyasztókat terhelő hátrányok elérik-e a 93/13 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmében vett, a felek jogaiban és kötelezettségeiben előidézett jelentős egyenlőtlenség küszöbét.

91. Álláspontom szerint a vállalkozó székhelye szerinti tagállam jogát kijelölő jogválasztási kikötés nem lehet tisztességtelen pusztán az alapján, hogy elvileg alkalmas egyrészt arra, hogy nehezebbé tegye a másik tagállamban lakóhellyel rendelkező átlagos fogyasztó számára a perindítást, másrészt pedig arra, hogy előnyt jelentsen a vállalkozó védekezése szempontjából.

48 — Noha a kérdést előterjesztő bíróság kérdései ismertetésében nem hivatkozott rá, a Bíróság figyelembe veheti e rendelkezést, amennyiben annak értelmezése szükséges lehet az alapeljárásban az ítélet meghozatalához (lásd többek között: 2006. február 21-i Ritter-Coulais ítélet, C-152/03, EU:C:2006:123, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 — E melléklet csak a tisztességtelennek nyilvánítható feltételek indikatív, nem pedig kimerítő felsorolását tartalmazza. Ekképpen az ott szereplő kikötést nem kell szükségképpen tisztességtelennek tekinteni, és fordítva, az ott nem szereplő kikötés ennek ellenére tisztességtelennek nyilvánítható (lásd: 2002. május 7-i Bizottság kontra Svédország ítélet, C-478/99, EU:C:2002:281, 20. pont).

50 — Lásd többek között: 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 — Lásd többek között: 2015. július 9-i Bucura-ítélet (C-348/14, EU:C:2015:447, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

52 — A kikötés tisztességtelenségének vizsgálatával összefüggésben azt ugyanis úgy kell értelmezni, hogy hozzákapcsoljuk azokat a „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdésében szereplő hatásokat, amelyeket a vállalkozó és a fogyasztó közötti egyedi és konkrét jogviszonyokkal összefüggésben eredményezne. E tekintetben az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az ilyen vizsgálat során többek között azokat a következményeket kell értékelni, amelyeket a kikötés a szerződésre alkalmazandó joggal összefüggésben eredményezhet (2004. április 1-jei Freiburger Kommunalbauten ítélet, C-237/02, EU:C:2004:209, 21. pont). E jog álláspontom szerint nem csak a nemzeti jogra terjed ki, hanem adott esetben az uniós jog közvetlenül alkalmazandó rendelkezéseire is.

92. Vitathatatlan, ahogyan azt a VKI és az Egyesült Királyság Kormánya előadja, hogy hasonló megfontolások alapján tekintette úgy a Bíróság az Océano Grupo Editorial és Salvat Editores ítéletben,⁵³ hogy az említett irányelv melléklete 1. bekezdése q) pontjának hatálya alá tartozik a vállalkozó székhelye szerinti bíróságok kizárólagos joghatóságát előíró kikötés. E megállapítás azonban analógia útján nem ültethető át egy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogválasztási kikötésre, amelynek hatásai eltérnek a joghatósági kikötésétől.

93. Az uniós szabályozás főszabály szerint kifejezetten engedélyezi a jogválasztási kikötéseket, még akkor is, ha azokat nem tárgyalták meg egyedileg. A „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése ugyanis – az e rendelkezés második mondatában hivatkozott fenntartás mellett – tartalmazza a felek azon lehetőségét, hogy megállapodjanak a fogyasztói szerződésre alkalmazandó jogot illetően. E rendelkezés nem tesz különbséget attól függően, hogy a kikötést egyedileg megtárgyalták-e. A meg nem tárgyalt szerződési feltétel⁵⁴ esetében a 93/13 irányelv ötödik és hatodik preambulumbekkezdésében egyébként az szerepel, hogy a jogalkotó kifejezetten elképzelte azt a lehetőséget, hogy a fogyasztó lakóhelyétől eltérő tagállam joga által szabályozott szerződéseket kössenek, elismerve ugyanakkor azt, hogy a fogyasztó számára ilyen forgatókönyv esetén védelmet kell biztosítani a tisztességtelen kikötések alkalmazásával szemben.

94. E körülmények között úgy vélem, hogy a vállalkozó székhelye szerinti tagállam jogát kijelölő jogválasztási kikötés csak abban az esetben tisztességtelen, ha szövegéhez vagy összefüggéséhez kapcsolódóan rendelkezik bizonyos, a felek jogában és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget előidéző sajátosságokkal.

95. Az ilyen kikötés tisztességtelensége különösen az olyan szövegezésből következhet, amely nem felel meg a 93/13 irányelv 5. cikkében rögzített világos és érthető megfogalmazás követelményének. Ahogyan az az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, figyelemmel arra, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az információs szintje tekintetében, e követelményt kiterjesztő módon kell értelmezni.⁵⁵ A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy alapvető fontosságú a fogyasztó tájékoztatása a szerződéses kikötések következményeiről.⁵⁶ E megfontolásokra figyelemmel az említett követelmény álláspontom szerint azt írja elő, hogy a kikötés ne legyen alkalmas az átlagos fogyasztó megtévesztésére jogainak tartalmát illetően.

96. A jelen ügyben a vitatott kikötésnek konkrétan kellően átláthatónak kell lennie a fogyasztó azon, számára a „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése által biztosított lehetőségét illetően, hogy a lakóhelye szerinti tagállam jogának kógens rendelkezéseire hivatkozzon. Az e tekintetben megkövetelt átláthatósági szint az ügy valamennyi releváns körülményétől függ.⁵⁷

53 — 2000. június 27-i ítélet, C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346, 22. és 23. pont.

54 — Lásd a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését.

55 — Lásd: 2015. április 23-i Van Hove ítélet (C-96/14, EU:C:2015:262, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 — Egy sajátos összefüggésben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy amennyiben egy kikötés feltételeit kötelező érvényű törvényi rendelkezések határozták meg, alapvető fontosságú, hogy az eladó vagy szolgáltató tájékoztassa a fogyasztót e rendelkezésekről (2012. április 26-i Invitel-ítélet, C-472/10, EU:C:2012:242, 29. pont).

57 — Lásd ebben az értelemben: 2013. március 21-i RWE Vertrieb ítélet (C-92/11, EU:C:2013:180, 51. pont).

97. E tekintetben megjegyzem, hogy a fogyasztói szerződések gyakran csekély összegekre vonatkoznak,⁵⁸ különösen az elektronikus kereskedelem területén. E körülmények között az átlagos fogyasztót kevésbé ösztönzik arra, hogy keresettel éljen a szolgáltatóval vagy eladóval szemben.⁵⁹ A fogyasztó lakóhelyétől eltérő tagállam jogát kijelölő jogválasztási kikötés továbbá csökkentheti az ilyen kereset vonzerejét.

98. Ezenkívül, álláspontom szerint valószínű, hogy az átlagos fogyasztó nem kellően tájékozott a „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése által számára biztosított védelemről. Következésképpen ez utóbbi főszabály szerint kizárólag a jogválasztási kikötés szövegezésére fog támaszkodni. Márpedig az a lehetőség, hogy a fogyasztó hivatkozhasson a számára a lakóhelye szerinti állam kógens jogszabályai által biztosított védelemre, nagy gyakorlati jelentőséggel bír.

99. Mindenekelőtt, e jogszabályok jelentős számú olyan rendelkezést tartalmaznak, amelyre a fogyasztó hivatkozhat. Ezek közé tartoznak többek között a fogyasztóvédelmi uniós vívmányokat átültető nemzeti rendelkezések, különösen az elektronikus kereskedelmet illetően.⁶⁰ Ahogy ugyanis az e területet szabályozó irányelvekből kitűnik, e rendelkezések főszabály szerint kötelező erejűek.⁶¹

100. Továbbá, a fogyasztó lakóhelye szerinti állam jogszabályai általában ismertebbek és elérhetőbbek számára (már csak nyelvi okokból is), vagyis azokra könnyebben tud hivatkozni, mint a vállalkozó székhelye szerinti tagállam jogszabályaira. E tekintetben hozzáteszem, hogy a „Róma I”-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése álláspontom szerint nem rögzíti „az olyan rendelkezések által biztosított védelem” feltételeként, „amelyektől – [a fogyasztó lakóhelyének országa szerinti] jog értelmében – megállapodás útján nem lehet eltérni”, hogy e rendelkezések anyagi jogi szempontból magasabb szintű védelmet írnak elő, mint amely a választott jogrendszer jogszabályaiból következik.⁶² Véleményem szerint e rendelet 6. cikkének (2) bekezdése tehát lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy átfogó jelleggel hivatkozzon a lakóhelye szerinti tagállam jogának kógens rendelkezéseire, függetlenül attól, hogy azok tartalmi szempontból kedvezőbbek-e, mint a választott jog rendelkezései.⁶³

58 — Lásd a „Róma I”-rendelet (24) preambulumbekendését.

59 — Lásd a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 199., 1. o.) (7) preambulumbekendését, amely kiemeli, hogy a perrel kapcsolatos költségek, idővesztések és a perek bonyolultsága nem szükségszerűen arányosak a követelés értékével, így a határokon átnyúló kis értékű ügyek esetén a gyors és olcsó ítélelthozatal akadályai hatványozottak. A fogyasztók egyébként a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv (fogyasztói alternatív vitarendezési irányelv) módosításáról szóló, 2013. május 21-i 2013/11/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 2013, L 165, 63. o.) átültető nemzeti jogszabályok alapján fogyasztói alternatív vitarendezési eljárást kezdeményezhetnek.

60 — Vagyis a 2009/22 irányelv I. mellékletében, illetve a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről szóló 2004. október 27-i 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (rendelet a fogyasztóvédelmi együttműködésről) (HL L 364., 1. o.) mellékletében felsorolt több irányelv.

61 — Ekképpen, a fogyasztói szerződés felei nem térhetnek el a fogyasztó részére a 93/13 irányelvben biztosított védelemtől (lásd többek között: 2006. október 26-i Mostaza Claro ítélet, C-168/05, EU:C:2006:675, 36. pont). Lásd még többek között: a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 304., 64. o.) 25. cikkét, valamint a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 171., 12. o.; magyar nyelvű kiadvány 15. fejezet, 4. kötet, 223. o.) 7. cikkének (1) bekezdését.

62 — A különböző jogrendszerek fogyasztóvédelmi rendelkezéseinek érdemi összehasonlítása mindazonáltal nehezen tűnik kivitelezhetőnek (lásd e tekintetben: Hill, J., „Article 6 of the Rome I Regulation: Much ado about nothing”, *Nederlands Internationaal Privaatrecht*, 2009, vol. 27, 443. o.).

63 — Az ilyen értelmű döntést tartalmazó nemzeti határozatok egyes példáihoz lásd: Basedow, J., „Consumer contracts and insurance contracts in a future Rome I-regulation”, *Enforcement of international contracts in the European Union: Convergence and divergence between Brussels I and Rome I*, Intersentia, Antwerp-Oxford-New York, 2004, 280. és 281. o.

101. Végül, tovább növeli a fogyasztó azon lehetőségének jelentőségét, hogy az ilyen védelemre hivatkozhat, az a tény, hogy bizonyos uniós fogyasztóvédelmi irányelvek csak minimumharmonizációt végeznek.⁶⁴ Más irányelvek lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy az ezek hatálya alá tartozó egyes kérdéseket illetően nemzeti szabályokat hozzanak, vagy tartsanak fenn.⁶⁵ A fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam tehát az ezen irányelvek, illetve adott esetben az irányelveket a választott jogrendbe átültető jogszabályok által előírtnál kiterjedtebb védelmet biztosíthat a fogyasztó számára.

102. E körülmények között a VKI-hoz és az Egyesült Királyság Kormányához hasonlóan úgy vélem, hogy az, hogy az említett 12. kikötésben nem szerepel utalás a fogyasztó azon lehetőségére, hogy a lakóhelye szerinti állam kötelező érvényű jogszabályaira hivatkozzon, alkalmas arra, hogy azt a téves benyomást keltse a fogyasztóban, hogy kizárólag az e kikötés alapján választott jog vonatkozik a szerződésre. Márpedig, ha a fogyasztót ilyen módon megtévesztik, akkor fennáll a kockázat, hogy elretten a kereset benyújtásától, elsődlegesen azért, mert nem ismeri a választott jogrendszer fogyasztóvédelmi szabályait.⁶⁶

103. Következésképpen e kikötés álláspontom szerint a felek jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhet elő, és ennél fogva a 93/13 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmében tisztességtelennek minősülhet, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

104. Az Amazon EU ellenvetése az volt, hogy az ilyen kikötés tisztességtelenségének megállapítása azt a túlzottan súlyos kötelezettséget terhelné a vállalkozóra, hogy annak érdekében, hogy meg lehessen választani a szerződésre alkalmazandó jogot, sorolja fel a fogyasztó lakóhelye szerinti állam valamennyi releváns kógens jogszabályát. Az ezzel kapcsolatos valamennyi félreértés eloszlatása érdekében rámutatok, hogy e megállapítás nem von maga után ilyen kötelezettséget. Az csak azt írja elő a vállalkozók számára, hogy olyan megfogalmazást válasszanak, amely a jogválasztási kikötés szövegében egyértelműen feltünteti, hogy azt azon védelem sérelme nélkül alkalmazzák, amelyet a fogyasztók részére a lakóhelyük szerinti állam kógens jogszabályai biztosítanak, anélkül, hogy szükségképpen fel kellene sorolni e jogszabályokat.

C – A személyes adatok kezelésére vonatkozó kikötések jogszerűségének vizsgálatára alkalmazandó jogról (a negyedik kérdés második része)

105. Negyedik kérdésének második részével a kérdést előterjesztő bíróság a székhelyének tagállamától eltérő tagállam felé irányuló tevékenységet folytató elektronikus kereskedelmi vállalkozás személyesadat-kezelésére alkalmazandó joggal kapcsolatban tesz fel kérdést a Bíróságnak. E bíróság azt kérdezi, hogy ezt az adatkezelést a jelen ügyben kizárólag az Amazon EU székhelye szerinti tagállam (vagyis Luxemburg) joga szabályozza, vagy az osztrák jog is, mivel a társaság német nyelvű honlapja révén az ausztriai lakóhelyű fogyasztókat célozza meg.

64 — Lásd többek között a 93/13 irányelv 8. cikkét és az 1999/44 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését.

65 — Lásd többek között a 2011/83 irányelv (2) preambulumbekendését, továbbá 5. cikkének (4) bekezdését, 6. cikkének (7) bekezdését, 8. cikkének (6) bekezdését és 9. cikkének (3) bekezdését.

66 — Lásd a 93/13 irányelv ötödik preambulumbekendését.

1. Előzetes észrevételek

106. E kérdést azért terjesztették a Bíróság elé, mert a VKI arra hivatkozott, hogy az Amazon EU általános értékesítési feltételeinek 6., 9. és 11. kikötése ellentétes a 95/46 irányelvet az osztrák jogba átültető DSG-vel.⁶⁷ Erre az összefüggésre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság valójában ezen irányelv nemzeti jogban való átültetésével kapcsolatban táplál kétségeket, amelynek alapján a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során meg kell vizsgálni a kikötések jogszerűségét.

107. Az említett kérdés szövegét és összefüggéseit párhuzamba állítva az is kitűnik, hogy e bíróság abból az előfeltevésből indul ki, amely szerint az ilyen vizsgálatra alkalmazandó jognak azonosnak kell lennie azzal a joggal, amely az ugyanezen kikötések alapján az Amazon EU által adott esetben végzett adatkezelésre alkalmazandó.

108. Egyik beavatkozó sem vitatta ezt az előfeltevést. Én is egyetértek vele. A 95/46 irányelv 4. cikke ugyanis olyan sajátos szabályokat ír elő, amelyek lehetővé teszik az irányelvet átültető, adott adatok kezelését szabályozó nemzeti jog azonosítását.⁶⁸ E különös szabályok álláspontom szerint az ilyen adatkezelést előíró kikötések jogszerűségének vizsgálatára alkalmazandó jogot is kijelölik.⁶⁹

2. A 95/46 irányelv 4. cikkének tartalmáról

109. A 95/46 irányelv előkészítő munkálatai alapján annak 4. cikke összességében többek között annak elkerülését célozza, hogy ugyanazt az adatkezelési műveletet több, mint egy tagállam jogszabályai szabályozzák.⁷⁰ Ez az irányelv ugyanis azon az elgondoláson alapszik, amely szerint az általa végzett harmonizáció azonos szintű védelmet biztosít az Unió egészében. Ennélfogva a kölcsönös bizalom kötelezettségét írja elő a tagállamok számára, amely kizárja, hogy ugyanazon adatkezelési műveletet különböző nemzeti jogok alapján vizsgáljanak meg, ezáltal akadályozva az érintett adatok mozgását.⁷¹

110. E rendelkezés tehát kettős szerepet tölt be:⁷²

- Először, körülhatárolja a 95/46 irányelv által biztosított védelmi keret területi hatályát. E szerepet érintette a Google Spain és Google ítélet⁷³ alapjául szolgáló ügy. Annak eldöntéséről volt szó, hogy e védelmi keret az irányelvet átültető spanyol jog közvetítésével alkalmazandó-e egy olyan adatkezelésre, amelynek adatkezelője harmadik országban (az Egyesült Államokban) telepedett le.

67 — Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a 2009/22 irányelvet átültető nemzeti jog alapján jogosult a VKI az alapeljárásban szereplő jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás megindítására. Márpedig ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése szerint az „a fogyasztóknak az [ezen irányelv I. mellékletében] felsorolt irányelvekben foglalt kollektív érdekeinek védelmét célzó” jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokra vonatkozik. E melléklet nem utal a 95/46 irányelvre. Ennélfogva az ezen irányelv átültető nemzeti jogszabályokkal (például a DSG-vel) ellentétes kikötések használatának megtiltását célzó jogsértés megszüntetésére irányuló eljárások nem tartoznak a 2009/22 irányelv hatálya alá. Ezzel együtt nem lehet kizárni, hogy a VKI jogosult arra, hogy a DSG-vel ellentétes kikötések használatának megtiltását kérje az osztrák jog azon rendelkezései alapján, amelyek szélesebb körben határolják körül a fogyasztóvédelmi szervezetek keresetjogi jogát. Az alapeljárásnak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban leírt tárgya alapján feltehetően ez a helyzet, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

68 — A „Róma II”-rendelet 27. cikke szerint e rendelet „nem érinti az olyan közösségi jogi rendelkezések alkalmazását, amelyek egy adott kérdéssel kapcsolatban a szerződésen kívüli kötelek tekintetében irányadó kollíziós szabályokat írnak elő”. Lásd a „Róma I”-rendelet 23. cikkét is.

69 — Az ilyen vizsgálatra alkalmazandó jog meghatározását ily módon meg kell különböztetni az egyéb, a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás során esetlegesen felmerülő jogkérdésekre, mint különösen a DSG-vel ellentétes kikötések megszüntetésének követeléséhez való jog fennállásának kérdésére alkalmazandó jog kijelölésétől.

70 — Commission communication on the protection of individuals in relation to the processing of personal data in the Community and information security (COM90 (314) végleges, 22. o.), és amended proposal for a Council directive on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (COM(92) 422 végleges, 13. o.). Ugyanígy, a 95/46 irányelv (18) preambulumbekzdése utal arra, hogy az Unióban végzett valamennyi személyesadat-kezelési tevékenységet „a tagállamok valamelyikének jogszabályai szerint” kell végrehajtani.

71 — Lásd ebben az értelemben a 95/46 irányelv (9) preambulumbekzdését.

72 — Lásd: Cruz Villalón főtanácsnok Weltimmo-ügyre vonatkozó indítványa (C-230/14, EU:C:2015:426, 23. pont).

73 — 2014. május 13-i ítélet, C-131/12, EU:C:2014:317.

– Másodsor, az említett 4. cikk lehetővé teszi több tagállam joga közül annak kijelölését, amely egy adott adatkezelést szabályoz. Erre a szerepre hivatkoznak a jelen ügyben, ahogyan a Weltimmo-ítélet⁷⁴ alapjául szolgáló ügyben is.

111. Ezt leszögezve, a 95/46 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjából kitűnik, hogy a tagállami átültető jogszabály személyesadat-kezelésre való alkalmazása két feltétel teljesülését igényli:

- először, az adatkezelőnek „szervezettel” kell rendelkeznie e tagállamban.
- másodsor, az adatkezelésnek e szervezet „tevékenységeinek keretében” kell történnie.

112. A második feltétel a gyakorlatban akkor válik döntővé, ha egy vállalkozás több tagállamban rendelkezik szervezettel.⁷⁵ Ilyenkor lehetővé teszi annak eldöntését, hogy e tagállamok jogai közül melyik szabályozza az érintett adatkezelési műveletet: csak azon szervezet tagállamának joga alkalmazható, amely tevékenységeinek keretében az említett műveletre sor kerül.⁷⁶

113. A jelen ügyben nem vitatott, hogy az Amazon EU általános értékesítési feltételeinek 6., 9. és 11. kikötése a 95/46 irányelv hatálya alá tartozó „személyesadat-feldolgozást [helyesen: kezelést]” irányoz elő.⁷⁷ Azt is értékelni kell, hogy ennek az adatkezelésnek e társaság ausztriai, luxemburgi vagy – bár e lehetőséget sem a kérdést előterjesztő bíróság, sem a beavatkozók nem vetették fel – németországi „szervezete” „tevékenységeinek keretében” kell-e lefolytania.

3. Az osztrák jog esetleges alkalmazhatóságáról

114. Az Amazon EU ausztriai szervezetének létezése kapcsán kiindulásként megjegyzem, hogy a szervezet a 95/46 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmében vett fogalma önálló jelentéssel bír.⁷⁸

115. Az említett irányelv (19) preambulumbekkezdése szerint e fogalom magában foglalja „a tevékenység tényleges gyakorlását tartós jelleggel”. E preambulumbekkezdés kimondja, hogy „e letelepedés [...] jogi formája e tekintetben nem meghatározó tényező”. Azt is kimondja, hogy ha egy adatkezelő több tagállamban is letelepedett, akkor gondoskodnia kell arról, hogy minden egyes szervezete megfeleljen a tevékenységére alkalmazandó nemzeti jogszabályok által meghatározott kötelezettségeknek.

116. E rendelkezések fényében a Bíróság a Weltimmo-ítéletben⁷⁹ a szervezet, illetve letelepedés fogalmának széles értelmezést tulajdonított, úgy tekintve, hogy az a választott jogi formától függetlenül kiterjed „minden, akár csekély mértékű valós és tényleges tevékenységre, amelyet tartós jelleggel folytatnak”. Az ítéletben a Bíróság kimondta, hogy „annak meghatározásához, hogy valamely társaság, az adatkezelő, a 95/46 irányelv értelmében szervezettel rendelkezik-e egy attól eltérő tagállamban, mint az a tagállam vagy harmadik ország, ahol be van jegyezve, mind a létesítmény állandóságának mértékét, mind pedig a tevékenységek tényleges gyakorlását [...] kell értelmezni”.⁸⁰

74 — 2015. október 1-jei ítélet, C-230/14, EU:C:2015:639.

75 — Lásd: Cruz Villalón főtanácsnok Weltimmo-ügyre vonatkozó indítványa (C-230/14, EU:C:2015:426, 40. pont).

76 — Nem kizárt, hogy ugyanaz az adott vállalkozás által végzett adatkezelés több, a vállalkozás különböző szervezeteihez kapcsolódó műveletből áll. Ilyen esetben álláspontom szerint minden művelet annak a tagállamnak a jogához kapcsolódik, amelyben az a szervezet található, amelynek keretében a műveletre sor került.

77 — A 95/46 irányelv 2. cikkének b) pontja szerint „személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése]” a személyes adatokon „végzett bármely művelet vagy műveletek összessége”, így többek között azok gyűjtése, felhasználása és közzéte.

78 — Az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből ugyanis az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd: 2014. szeptember 3-i Deckmyn és Vrijheidsfonds ítélet, C-201/13, EU:C:2014:2132, 14. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

79 — 2015. október 1-jei ítélet, C-230/14, EU:C:2015:639, 28. és 31. pont.

80 — 2015. október 1-jei Weltimmo-ítélet (C-230/14, EU:C:2015:639, 29. pont).

117. A Bíróság ezt követően a nemzeti bíróságokra bízta ezen elvek figyelembevételével annak eldöntését, egy sor szempontra tekintettel, hogy a szóban forgó társaság rendelkezett-e szervezettel Magyarországon. A Bíróság egyrészt arra hívta fel a nemzeti bíróságot, hogy vegye figyelembe, hogy az érintett tevékenység olyan magyarországi ingatlanokat hirdető weboldalak üzemeltetéséből állt, amelyek magyar nyelvűek, így e weboldalak üzemeltetése elsődlegesen, sőt teljes egészében e tagállam felé irányult. A Bíróság másrészt hangsúlyozta, hogy jelen volt Magyarországon egy olyan képviselő, akinek az e tevékenységből eredő követelések behajtása, illetve az említett társaság érintett adatkezelésekkel kapcsolatos eljárásokban való képvisellete volt feladata, illetve kiemelte, hogy a társaság bankszámlát nyitott Magyarországon és postafiókkal rendelkezett ott.⁸¹ Megjegyzem egyébként, hogy a Bíróság részéről e szempontok rögzítése azt jelenti, hogy a magyarországi szervezet nem állhat fenn pusztán az alapján, hogy az említett weboldalak onnan elérhetőek.

118. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell eldöntenie, ezen ítélkezési gyakorlat fényében, valamint figyelembe véve az ügy valamennyi releváns körülményét, hogy az Amazon EU rendelkezik-e szervezettel Ausztriában. A Bíróság ugyanakkor jogosult e bíróság számára olyan, az alábbiakhoz hasonló információkat szolgáltatni, amelyek iránymutatásul szolgálhatnak számára az említett értékeléssel összefüggésben.

119. Mindenekelőtt az, hogy az Amazon EU Luxemburgban van bejegyezve, ott van a székhelye, és se leányvállalata, se fióktelepe nincs Ausztriában, nem zárja ki, hogy ott a 95/46 irányelv értelmében vett szervezettel rendelkezik.

120. Továbbá az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az Amazon EU az osztrák fogyasztókkal német nyelvű honlapja révén lép kapcsolatba és köt szerződést. Álláspontom szerint, figyelemmel többek között a jelen indítvány 116. és 117. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlatra, e körülmény önmagában nem alapozhatja meg az Amazon EU ausztriai szervezetének fennállását, egyéb olyan tényezők hiányában, amelyek alátámaszthatják, hogy e társaság ott „tartósan letelepedett”.

121. Végül nem zárom ki, ahogyan azt a VKI állította, hogy egy, az ausztriai lakóhellyel rendelkező fogyasztóknak szánt esetleges értékesítés utáni szolgáltatás, mint a panaszkezelési szolgáltatás, ausztriai szervezetnek minősülhet. E megállapítás azonban önmagában nem igazolhatja a DSG alkalmazhatóságát.

122. Ugyanis még ha feltételezzük is egy ilyen szolgáltatás fennállását és szervezetnek minősítését, emellett azt is bizonyítani kell, hogy a vitatott kikötések által előírányzott adatkezelés e szolgáltatás tevékenységének keretébe kíván illeszkedni, a 95/46 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti értelemben.

123. A Bíróságnak alkalma nyílt e feltétel tiszteletben tartásának vizsgálatára a Google Spain és Google ítéletben.⁸² A Bíróság a feltételt szélesen értelmezte, lényegileg úgy tekintve, hogy az teljesül, amennyiben a keresőmotor Egyesült Államokban letelepedett működtetőjének (amelynek szükségleteit szolgálta a szóban forgó adatkezelés) tevékenységei, illetve a spanyolországi szervezetének promóciós tevékenységei és reklámhely-szolgáltatási tevékenységei „elválaszthatatlanul összekapcsolódnak”.⁸³

81 — 2015. október 1-jei Weltimmo-ítélet (C-230/14, EU:C:2015:639, 32. és 33. pont).

82 — 2014. május 13-i ítélet, C-131/12, EU:C:2014:317. A Weltimmo-ítéletben a Bíróság elemzése kizárólag arra a kérdésre vonatkozott, hogy létezett-e Magyarországon szervezet, mivel nem volt vitatott, hogy az érintett adatkezelésre azon tevékenységek keretében került sor, amelyeket a szóban forgó társaság Magyarországon folytatott (2015. október 1-jei ítélet, C-230/14, EU:C:2015:639, 38. pont).

83 — 2014. május 13-i Google Spain és Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 56. pont).

124. Kétlem ugyanakkor, hogy e megközelítés átültethető a jelen ügyre. Egyéb ténybeli különbségeken kívül az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy eltér a jelen ügytől, amennyiben az említett ügyben azt kellett értékelni, hogy az érintett adatkezelésre kiterjed-e a 95/46 irányelv által bevezetett védelem, vagy sem (az irányelvet átültető spanyol jog révén). Álláspontom szerint a Bíróság ebben az összefüggésben értelmezte az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjában rögzített feltételt kiterjesztő módon, annak elkerülése érdekében, hogy az ilyen adatkezelés kívül essen az irányelvben előírt kötelezettségek és garanciák hatályán.⁸⁴

125. A jelen ügyben ezzel szemben azt kell eldönteni, hogy az ezen irányelvet átültető több nemzeti jog közül melyiknek kell szabályoznia a vitatott kikötések által előírányzott adatkezelési műveleteket. E feladat magában foglalja azon szervezet azonosítását, amelynek tevékenységeihez e műveletek a legközvetlenebbül kapcsolódnak. Márpedig első ránézésre számomra úgy tűnik, hogy az Amazon EU általános értékesítési feltételeinek 6., 9. és 11. kikötésében előírt műveletek nem kapcsolódnak közvetlenül az Amazon EU esetleges ausztriai értékesítés utáni szolgáltatásaihoz – azzal, hogy ezt a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálania.

4. A luxemburgi vagy a német jog esetleges alkalmazhatóságáról

126. Feltéve, hogy a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy az Amazon EU nem rendelkezik szervezettel Ausztriában, vagy hogy az említett kikötésekben előírt adatkezelési műveleteknek semmiképpen sem céljuk, hogy e szervezet tevékenységeinek keretébe illeszkedjenek, még azt kell megvizsgálni a 95/46 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjában rögzített két feltétel alapján, hogy az említett műveletek egy másik tagállam joga alá tartoznak-e, illetve adott esetben meg kell jelölni azt.

127. Sem a kérdést előterjesztő bíróság, sem a beavatkozók nem kétlik e tekintetben, hogy az Amazon EU szervezettel rendelkezik. Ugyanakkor felmerülhet a kérdés, hogy az említett kikötésekben előírt adatkezelési műveletek nem inkább e társaság esetleges németországi szervezetének tevékenységeihez kapcsolódnak-e. E társaság ugyanis a német www.amazon.de doménnéven működő honlap révén alakít ki kapcsolatokat az osztrák fogyasztókkal. Az Amazon EU értékesítési feltételeinek 6. kikötése egyébként azt rögzíti, hogy az „Amazon.de” ellenőrzi, értékeli és cseréli – vagyis kezeli – az ügyfelek személyes adatait.⁸⁵ E tényezőkre figyelemmel elképzelhető lehet a német jog alkalmazása. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat azonban nem tartalmaz egyéb, az Amazon EU németországi tevékenységére vonatkozó ténybeli elemet.

128. E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróságnak azt is meg kell vizsgálnia, szintén a jelen indítvány 116. és 117. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlat fényében, hogy az Amazon EU rendelkezik-e a 95/46 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett szervezettel Németországban. Igenlő válasz esetén e bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az érintett kikötésekben előírt adatkezelési műveleteknek e szervezet, vagy az Amazon EU luxemburgi szervezete tevékenységeinek keretében kell-e lefolytania.

V – Véggövetkeztetések

129. A fentiekre figyelemmel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következő választ adja az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

- 1) Az eladó vagy szolgáltató által a másik tagállamban lakóhellyel rendelkező fogyasztók részére szóló általános értékesítési feltételekbe illesztett kikötések tisztességtelenségének vizsgálatára alkalmazandó jogot a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007.

84 — 2014. május 13-i Google Spain és Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 54. és 58. pont).

85 — Lásd a 95/46 irányelv 2. cikkének b) pontját.

július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II”) 6. cikkének (1) bekezdése alapján kell meghatározni, amennyiben e vizsgálatra a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló, 2009. április 23-i 2009/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet átültető nemzeti jogszabály alapján indított, az említett kikötések alkalmazásának megtiltását célzó jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás keretében kerül sor.

- 2) A 864/2007 rendelet 4. cikkének (3) bekezdése nem szabályozza az eladó vagy szolgáltató által a másik tagállamban lakóhellyel rendelkező fogyasztók részére szóló általános értékesítési feltételekbe illesztett kikötések tisztességtelenségének vizsgálatára alkalmazandó jogot, amennyiben e vizsgálatra a 2009/22 irányelvet átültető nemzeti jogszabály alapján indított, az említett kikötések alkalmazásának megtiltását célzó jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás keretében kerül sor.
- 3) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy tisztességtelen az eladó vagy szolgáltató általános értékesítési feltételeinek az az egyedileg meg nem tárgyalt kikötése, amely szerint az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti tagállam joga szabályozza a fogyasztóval elektronikus kereskedelem útján kötött szerződést, amennyiben az megtéveszti a fogyasztót, olyan benyomást keltve benne, hogy kizárólag e tagállam joga vonatkozik a szerződésre, nem tájékoztatva őt arról, hogy a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) 6. cikkének (2) bekezdése alapján megilleti az a jog is, hogy hivatkozzon az azon jog kogens rendelkezései által számára biztosított védelemre, amely e kikötés hiányában lenne alkalmazható, amit valamennyi releváns körülmény alapján a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia.
- 4) A személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját akként kell értelmezni, hogy a személyesadat-kezelési műveletre csak egy tagállam joga vonatkozhat. E tagállam az, amelyben az adatkezelés adatkezelője szervezettel rendelkezik, abban az értelemben, hogy ott tartós jelleggel valódi és tényleges tevékenységet folytat, amelynek keretében sor került az érintett műveletre. Ezt a nemzeti bíróságnak kell értékelnie.